

*Навчально-методичні
матеріали*

Петровська Ірина Ігорівна

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

*методичні вказівки для самостійної роботи студентів денної форми
навчання*

Івано-Франківськ, 2022

УДК 340.12
ББК 67.302
П 30

Рекомендовано до друку Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №_ від __ лютого 2022 року)

Рецензенти:

Розвадовський Володимир Іванович – кандидат юридичних наук, завідувач кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Шніляревич Вікторія Вікторівна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

П30 Петровська І.І. Адміністративне право України: методичні вказівки для самостійної роботи (студентів денної форми навчання). Вид. зі змінами та доповненнями. Івано-Франківськ: навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2022. 34 с.

Методичні вказівки розроблено на основі навчального плану та призначені для самостійної роботи студентів денної форми навчання напрямку підготовки «Право»

Методична розробка включає загальні вказівки та рекомендації для підготовки по кожній з тем курсу, літературу та нормативно-правові акти, контрольні питання, що забезпечують поглиблений аналіз та вивчення навчальної дисципліни «Адміністративне право України».

Посібник призначений для студентів, аспірантів, викладачів.

© Петровська І.І., 2022

© Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2022

ВСТУП

Адміністративне право є однією з галузей публічного права України. За допомогою засобів адміністративного права (норми, відносини, законодавство, компетенція суб'єктів, способи реалізації норм) здійснюється зовнішнє вираження і юридичне оформлення публічного інтересу в державі та суспільстві.

На сучасному етапі розвитку суспільства адміністративне право України є однією з провідних галузей українського публічного права, нормами якого регулюються суспільні відносини діяльності публічної адміністрації (адміністрування), що складаються сфері організації діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування (публічних органів, публічної влади), організації роботи публічних службовців; проходження публічної служби, притягнення до адміністративної відповідальності та надання адміністративних послуг.

Адміністративне право є також однією з фундаментальних юридичних дисциплін, яка передбачає вивчення значного комплексу теоретичних положень та правових інститутів, великого масиву нормативно-правових актів, що містять адміністративно-правові норми і визначають правовий статус різних суб'єктів публічної влади, а також широкого діапазону суспільних відносин організаційно-розпорядчого характеру з урахуванням особливостей різних сфер життєдіяльності суспільства.

Адміністративне право тісно пов'язане з публічною владою. Діяльність публічної адміністрації, що є предметом вивчення адміністративного права, характеризується правовідносинами між представниками легальної влади, а також між публічними органами (суб'єктами владних повноважень) та особами приватного права, наприклад щодо провадження за зверненням громадян чи про застосування заходів адміністративного примусу, притягнення до адміністративної відповідальності, надання адміністративних послуг (реєстраційних, дозвільних, соціально-захисних), публічного контролю та інших адміністративно-правових інститутів, які в своїй сукупності утворюють окрему галузь права в правовій системі за принципами і умовами галузевого поділу на загальну, особливу та спеціальну частини.

Даний навчальний курс має велике значення для підготовки фахівців юридичних спеціальностей, оскільки надає необхідні правові основи та навички аналізу та застосування нормативно-правових діяльності, без яких неможливе повноцінне засвоєння знань щодо механізму прийняття рішень органами державної влади та місцевого самоврядування.

Дисципліна тісно взаємодіє з Конституційним правом, Адміністративним процесуальним правом, Трудовим правом, Господарським правом, Цивільним правом тощо.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти у результаті вивчення дисципліни повинні:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти у результаті вивчення дисципліни повинні:

знати:

- зміст та особливості публічного адміністрування;
- порядок здійснення публічного адміністрування, його функції, форми та методи;
- особливості адміністративно-правового регулювання діяльності публічної адміністрації;
- поняття адміністративного проступку про процедуру притягнення до адміністративної відповідальності;
- поняття та процедуру надання адміністративних послуг;
- систему та повноваження органів публічної влади та організацію адміністрування різних сфер життєдіяльності суспільства в Україні;

вміти:

- порівнювати і аналізувати норми адміністративного законодавства;
- тлумачити і застосовувати чинне адміністративне законодавство;
- узагальнювати правову практику та робити відповідні висновки;
- на основі адміністративного законодавства вирішувати практичні завдання.

Важливо забезпечити правильну організацію як безпосереднього проведення самостійної роботи студентів. При цьому, основною метою є глибше, детальніше розуміння норм адміністративного законодавства, їх теоретичного підґрунтя, системний аналіз механізмів реалізації, вміння тлумачити і застосовувати правові приписи.

Кожна тема для самопідготовки розпочинається з анотації, яка містить узагальнену інформацію про основні положення даної теми, а також методичні поради до її вивчення, які коротко визначають особливості теми, допомагають обрати правильний підхід до її аналізу, визначити проблемні питання та систематизувати вивчення матеріалу. Крім того, до кожної теми пропонується перелік наукової літератури, ознайомлення з якою сприятиме правильному та ґрунтовному засвоєнню теми. Також, наводиться перелік нормативно-правових актів, які становлять необхідну законодавчу базу регулювання адміністративних правовідносин.

До всіх тем подається перелік питань, а також контрольні питання, відповідь на які вимагає від студентів самостійно мислити в площині теми, яка ними вивчається. Це вчить студентів робити власні висновки, узагальнювати чи навпаки конкретизувати окремі положення теми, проводити порівняльно-правовий аналіз нормативних приписів, тлумачити норми, тощо і забезпечує глибше засвоєння матеріалу.

Якщо від студентів вимагається здійснення правової кваліфікація, необхідно провести юридичну оцінку фактичних обставин справи шляхом віднесення конкретного випадку до сфери дії певних юридичних норм. Відповідь на задачі, в яких пропонується розв'язати конкретну проблемну ситуацію, повинна бути обґрунтованою, з посиланням на норми законодавства.

При самопідготовці студентам рекомендується робити певні нотатки чи розгорнуті плани відповіді по кожному питанню. Також, з врахуванням індивідуальних здібностей, слід у найбільш зручній формі підготувати відповіді на контрольні питання та практичні завдання. Зокрема, занотувати формулювання відповідей в зошиті, вказати номери статей, їх положення. При розв'язанні практичних завдань необхідно записувати відповіді на задачі, тести, правові висновки по справі, для того, щоб надати змогу викладачу оцінити рівень підготовки до заняття та засвоєння матеріалу.

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ КАТЕГОРІЇ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Студентам важливо акцентувати свою увагу на тому, що адміністративне право має давню історію. Перші адміністративні норми появились у правових системах Стародавнього Сходу та античного Заходу (кодекс Хаммурапі, публічне право Стародавнього Риму). Як самостійна галузь права адміністративне право бере свій початок у XVIII столітті. Саме у Франції сформувалося спочатку поліцейське законодавство, яке переросло в «право управління» (друга половина XIX ст., Німеччина), а пізніше стало базою для розвитку адміністративного права.

При вивченні предмету адміністративного права важливо знати, що проведення адміністративної реформи в Україні викликало об'єктивну необхідність його переосмислення і на сьогодні основою відносин правового регулювання цієї галузі права є публічне адміністрування (діяльність публічної адміністрації – органів державної влади та місцевого самоврядування).

Питання для самопідготовки:

1. Характеристика відносин, які є предметом регулювання адміністративного права та особливостей відповідного методу адміністративно-правового регулювання, що притаманний даним відносинам.
2. Класифікація джерел адміністративного права за юридичною силою з відповідними прикладами нормативно-правових актів. Джерела «м'якого» права.
3. Сучасні тенденції формування системи адміністративного права як галузі права та його місця в правовій системі України (з урахуванням розвитку юридичної науки та науки адміністративного права).

Контрольні питання:

1. Для чого потрібне адміністративне право?
2. Що таке адміністративна діяльність?
3. Де застосовується диспозитивний метод правового регулювання в адміністративних відносинах?
4. Чи можуть поєднуватись публічно-правові та приватноправові засоби впливу при регулюванні адміністративно-правових відносин?
5. Що таке публічне адміністрування?

Рекомендовані джерела:

1-87

ТЕМА 2. ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ В СИСТЕМІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ. ВИДИ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ (АДМІНІСТРУВАННЯ)

Публічне адміністрування як термін іноземного походження характеризується як діяльність органів державної та органів місцевого самоврядування, - публічної влади. Коли ми говоримо, про поділ влади на 3 гілки варто уточнити, що поділяється не сама влада, а структурно-функціональний механізм її здійснення. Це означає, що державний апарат як цілісна сукупність органів, що здійснюють державну владу, формується за функціональною та суб'єктною (інституційною) ознаками. В першому випадку поділ влади означає виділення основних функціональних видів діяльності держави: 1) законотворення; 2) виконання законів; 3) правосуддя. Якщо прийняття законів пов'язують з конституційним процесом, то організація роботи самої Верховної Ради України (процедури виборів, матеріально-технічне забезпечення роботи) – це буде організаційно-розпорядча діяльність, яка поряд з виконавчою та контрольною є формою публічного адміністрування.

Питання для самопідготовки:

1. Публічний менеджмент та його зв'язок з теорією управління в адміністративному праві.
2. Міжнародні стандарти публічного управління які варто застосувати Україні.
3. Перспективи застосування в управлінській діяльності сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій (формування реєстрів інших баз даних, інформатизація управлінської діяльності).
4. Особливості застосування адміністративних договорів.

Контрольні питання:

- 1) Порівняйте приватний менеджмент та публічний менеджмент. Які методи приватного управління можна використати адміністративному управлінні?
- 2) Які заходи адміністративного примусу Ви можете назвати?
- 3) Охарактеризуйте критерії та підстави для застосування заходів адміністративного припинення масових заворушень. Якими нормативними актами це передбачено?

Рекомендовані джерела:

1-87

ТЕМА 3. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ НОРМИ І ВІДНОСИНИ

Вивчення даної теми необхідно розпочати з того, що обов'язковим елементом механізму адміністративно-правового регулювання виступають адміністративно-правові норми, тобто правила поведінки, які встановлюються або санкціонуються державою і є обов'язковими для виконання. Адміністративно-правові норми займають особливе місце в системі права не тільки України, але й інших держав, оскільки вони регулюють особливі суспільні відносини — відносини у сфері державного

управління, тобто забезпечують організацію і діяльність державного апарату, взаємовідносини людини і держави та ін. Слід особливу увагу звернути на те, що в умовах адміністративної реформи адміністративно-правові норми повинні відіграти важливу роль в утвердженні конституційного постулату: у взаємовідносинах людини з державою, в особі державних органів центральною постаттю виступає людина (людиноцентристський підхід як стандарт публічного менеджменту країн ЄС).

Важливо звернути увагу на класифікацію адміністративно-правових відносин, а саме: вертикальні і горизонтальні; матеріальні і процесуальні; регулятивні і охоронні; односторонні і двосторонні та ін.

Структуру адміністративно-правових відносин складають: об'єкт (дія, поведінка людей, матеріальні предмети, речі), суб'єкт (громадяни, особи, державні органи, підприємства, установи, організації та ін.), зміст (сукупність прав і обов'язків сторін).

Питання для самопідготовки:

1. Загальна характеристика структури адміністративно-правової норми.
2. Види гіпотез адміністративно-правових норм.
3. Види адміністративно-правових санкцій.
4. Особливості адміністративно-правових відносин за суб'єктами, юридичним і фактичним змістом.

Контрольні питання:

- 1) В чому відмінність між формами реалізації правових норм?
- 2) Яка структура адміністративних правовідносин?
- 3) Які є види дій та подій?

Рекомендовані джерела:

1-190

ТЕМА 4. СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Адміністративно-правовий статус особи є видом (частиною) правового статусу і характеризує публічно-правові відносини (де є держава чи місцева влада). Серед додаткових ознак адміністративно-правового статусу поряд з правами та обов'язками суб'єктів варто характеризувати повноваження, мету та завдання діяльності суб'єктів публічної влади, правові акти, які визначають ці елементи, а також відповідальність за правопорушення.

Органи публічної влади (державного та місцевого рівнів) посідають особливе місце у системі суб'єктів адміністративного права. Основою публічного адміністрування є виконавча гілка влади. Органи виконавчої влади є найважливішою складовою органів державного управління і державного апарату в цілому (як відомо, державний апарат, крім органів державного управління, об'єднує управлінські структури законодавчої влади, органи правосуддя, прокуратури та інші державні органи); вони об'єднані єдиним керівництвом і підпорядкуванням, внаслідок чого діють узгоджено і

цілеспрямовано; кожен з органів цієї системи наділений державною специфічною компетенцією у сфері державного управління і реалізації державної виконавчої влади; система органів виконавчої влади справляє регулюючий вплив на всі сфери державного і суспільного життя; в рамках своєї компетенції органи виконавчої влади самостійні в організаційному та функціональному відношеннях; по-сьоме, здійснюється специфічний вид державної діяльності, яка за своїм юридичним змістом є виконавчо-розпорядчою.

Студенту слід знати, що до індивідуальних суб'єктів належать: громадяни України, іноземці, особи без громадянства, біженці; до колективних - органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування; підприємства, установи, організації незалежно від форми власності; громадські організації, релігійні організації та ін.

Питання для самопідготовки:

1. Адміністративна правосуб'єктність.
2. Адміністративно-правовий статус: поняття та елементи. Порівняльний аналіз адміністративно-правового та адміністративно-процесуального статусу.
3. Адміністративно-правовий статус біженців та вимушених переселенців в Україні.
4. Закордонні українці: поняття, правовий статус даних осіб.

Контрольні питання:

- 1) Як співвідносяться поняття суб'єкт адміністративного права та учасник адміністративних правовідносин?
- 2) В чому відмінність адміністративно-правового статусу державного органу від адміністративно-правового статусу посадової особи?

Рекомендовані джерела:

1-190

ТЕМА 5. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ТА ДОТРИМАННЯ ДИСЦИПЛІНИ В ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ РЕЖИМИ

При вивченні даної теми, слід усвідомити, що забезпечення законності передбачає необхідність створення системи її гарантій.

Слід мати на увазі, що основними способами забезпечення законності і дисципліни є контроль (в тому числі нагляд) і звернення громадян.

Контроль — це основний спосіб забезпечення законності, головними напрямками здійснення якого є: а) додержання планової, фінанси, ціноутворюючої, договірної, технологічної, виконавчої, трудової та ін. видів державної дисципліни; б) використання державних ресурсів; в)

виконання вимог природоохоронного законодавства; г) підбір і розміщення кадрів у державному секторі; д) виконання соціальних програм та ін.

Адміністративний нагляд здійснюється з метою охорони відповідних суспільних відносин як від правопорушень, так і від об'єктивно-протиправних дій і стихійних явищ. На сьогодні фінансовий контроль має спеціальну назву – аудит, а протидія легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом пов'язана з фінансовим моніторингом (специфічний вид контролю).

Питання для самопідготовки:

1. Характеристика законності як правового режиму, принципу, методу.
2. Способи забезпечення законності.
3. Механізм адміністративно-правових режимів.
4. Класифікація адміністративно-правових режимів.
5. Заходи та дії, які характеризують відповідний адміністративно-правовий режим.

Контрольні питання:

- 1) Чи буде запит на отримання публічної інформації способом забезпечення законності? Відповідь обґрунтуйте.
- 2) В чому відмінність публічного контролю від державного контролю?
- 3) Що таке муніципальний контроль? Як він співвідноситься з громадським контролем?

Рекомендовані джерела:

1-190

ТЕМА 6. ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ

При підготовці студентам варто опиратись на правову реальність. Для сучасної України багато викликів державотворення були надзвичайно складними через тягар радянського минулого та відсутність достатніх знань у сфері демократичного урядування. До нерозроблених, а також досліджуваних у певних ідеологічних рамках, проблем належав і інститут публічної служби. Навіть зараз для українського адміністративного права поняття «публічна служба» є ще новим.

У законодавстві України термін «публічна служба» донедавна взагалі не застосовувався. Натомість використовувалися два інших поняття: «державна служба» та «служба в органах місцевого самоврядування».

Згідно з нормами чинних законодавчих актів, державна служба - це професійна діяльність осіб, які обіймають посади в державних органах та їх апараті щодо практичного виконання завдань і функцій держави та одержують заробітну плату за рахунок державних коштів, а служба в органах місцевого самоврядування - це професійна, на постійній основі діяльність громадян України, які обіймають посади в органах місцевого

самоврядування, що спрямована на реалізацію територіальної громадою свого права на місцеве самоврядування та окремих повноважень органів виконавчої влади, наданих законом. Вперше термін «публічна служба» в сучасній Україні на законодавчому рівні використано Кодексом адміністративного судочинства України, де визначено, що публічна служба - це діяльність на державних політичних посадах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, дипломатична служба, інша державна служба, служба в органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування.

Правове регулювання інституту державної служби, яка є частиною публічної, здійснюється сьогодні Законом України «Про державну службу» від 10.12.2015 № 889-VIII.

Питання для самопідготовки:

1. Порівняльний аналіз підходів до визначення державної служби, посади, державного службовця за діючим зараз та попередніми законами про державну службу.

2. Проблеми та напрямки вдосконалення публічної служби в Україні.

Контрольні питання:

- 1) Назвіть обов'язки державних службовців.
- 2) Порівняйте поняття : «державний службовець», «публічна служба», «публічна особа».

Рекомендовані джерела:

1-190

ТЕМА 7. АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА ЇЇ МІСЦЕ СЕРЕД ІНШИХ ВИДІВ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. ПОНЯТТЯ ТА СКЛАД АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОСТУПКУ (ПРАВОПОРУШЕННЯ)

Для опрацювання даної теми необхідно визначити дефініцію адміністративної відповідальності, виокремити ознаки, які відмежовують адміністративну відповідальність від інших видів відповідальності.

Для успішного засвоєння матеріалу потрібно визначити відносини, які є предметом вивчення адміністративного права, а також місце адміністративної відповідальності серед відносин, які є предметом вивчення адміністративного права. Студентам необхідно ознайомитись з історією становлення (генезисом) інституту адміністративної відповідальності, вивчити нормативно-правові акти, які виступають джерелами адміністративної відповідальності, тобто містять основні категорії даного інституту, порядок притягнення до цього виду відповідальності та види заходів відповідальності. Для розуміння сутності та призначення адміністративної відповідальності слід ознайомитись з її функціями, тобто охарактеризувати як впливає цей правовий інститут на суспільні відносини.

Слід також зрозуміти ознаки адміністративного правопорушення (делікту), які відмежовують його від злочину. Також студентам необхідно ознайомитись з структурою складу адміністративних правопорушень, чітко розмежовувати правопорушення за складами.

Умове скорочення: КУПАП – Кодекс України про адміністративні правопорушення.

Питання для самопідготовки:

1. Суспільна небезпечність та суспільна шкідливість як ознаки адміністративного правопорушення.
2. Ознаки об'єктивної сторони складу правопорушення.
3. Види обставин що пом'якшують та обтяжують відповідальність.

Контрольні питання:

- 1) Охарактеризуйте місце адміністративної відповідальності серед інших видів відповідальності.
- 2) Яка відмінність законодавства про адміністративну відповідальність від адміністративно-правового законодавства?
- 3) Які джерела права використовуються для притягнення до адміністративної відповідальності?
- 4) Державна політика щодо притягнення до адміністративної відповідальності?

Рекомендовані джерела:

1-190

ТЕМА 8. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ. ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА ПОРЯДОК НАКЛАДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ СТЯГНЕНЬ

Для успішного засвоєння навчального матеріалу варто проаналізувати структуру провадження у справах про адміністративні правопорушення: його стадії та етапи, процесуальні дії. Необхідно надати характеристику кожній з стадій, визначити процесуальні документи, які приймаються на кожній зі стадій.

Для самопідготовки необхідно з'ясувати сутність адміністративних стягнень, підстави для накладення адміністративних стягнень та їх види. Здійснити розмежування різних видів адміністративних стягнень та порядок їх накладення.

Студентам необхідно визначити та проаналізувати заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, умови і порядок їх застосування.

Питання для самопідготовки:

1. Поняття адміністративного провадження та види проваджень.
2. Ознаки провадження у справах про адміністративні правопорушення, які відрізняють його від інших видів проваджень.

3. Підстави застосування та процесуальне оформлення заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.
4. Протокол про адміністративне правопорушення: складові частини та порядок складання.
5. Постанова у справі про адміністративне правопорушення: складові частини, порядок складання. Види постанов за видом адміністративних стягнень.

Контрольні питання:

- 1) Які є види учасників провадження у справах про адміністративне правопорушення?
- 2) Що таке підвідомчість справ про адміністративні правопорушення? Які є суб'єкти підвідомчості?
- 3) Які є види постанов у справах про адміністративні правопорушення?

Рекомендовані джерела:

1-190

ТЕМА 9. ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА ПРОЦЕДУРА НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

Для підготовки студентам необхідно опрацювати нормативно-правові акти та навчальну літературу з соціальної сфери та адміністративного права. Перш ніж визначити сутність адміністративних послуг доцільно звернутись до загальнотеоретичних наукових джерел та розглянути дефініцію «послуг». Також потрібно з'ясувати сутність категорії «публічні послуги» та здійснити їх відмежування від адміністративних послуг.

Засвоєнню матеріалу сприятиме виділення критеріїв відмежування різних видів послуг та характеристика окремих з них.

Згідно цивільного законодавства, послуги – це певна діяльність, що не пов'язується зі створенням речі (її відновлення, ремонт), однак яка сама по собі породжує відповідне благо, що має споживну вартість і внаслідок цього стає об'єктом цивільного права.

Послуга – це продукт праці, створений в результаті угоди між особами, у якого відсутня речова форма.

Окрему групу послуг, відмінну від цивільно-правових складають **публічні послуги**, різновидами яких є соціальні послуги, адміністративні, державні та муніципальні послуги.

Публічні послуги – це всі послуги, що надаються публічним сектором, а також приватним сектором під відповідальність публічної влади та за рахунок публічних коштів.

Підготовка даного семінарського заняття буде ефективнішою за умови здійснення аналізу критеріїв класифікації адміністративних послуг (таблична або схематична форми).

Окремим блоком питань виділено порядок створення та внесення адміністративних послуг до реєстру, строки надання та оплати адміністративних послуг, а також державну політику у сфері надання адміністративних послуг. Дані питання регулюються спеціальним законом та підзаконними нормативно-правовими актами, тому для їх вивчення потрібно проаналізувати дані акти.

Адміністративні послуги – це та частина публічних послуг, які надаються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування і надання яких пов'язане з реалізацією владних повноважень. **Адміністративна послуга** - результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону (*Закон України «Про адміністративні послуги» (ст.1) від 6 вересня 2012 року № 5203-VI*

Питання для самопідготовки:

1. Адміністративні послуги та цивільно-правові послуги: порівняльний аналіз понять;
2. Система громадського контролю за якістю адміністративних послуг в Україні.

Контрольні питання:

- 1) Які є види адміністративних послуг?
- 2) Яка процедура надання консультативних послуг?
- 3) Як надаються послуги з реєстрації?

Рекомендовані джерела:

1-10, 32, 150-190

ТЕМА 10. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ НАДАННЯ ЇХ В УКРАЇНІ

Дана тема за своїм змістом та обсягом питань є науковою та відображає міжнародну та загальнодержавну політику в сфері надання адміністративних послуг, тому студентам для успішного її засвоєння потрібно опрацювати як міжнародні нормативно-правові акти так і вітчизняне законодавство, зробити їх порівняльний аналіз та здійснити характеристику шляхів подальшого вдосконалення сфери надання публічних адміністративних послуг.

Протягом практично усього ХХ ст. публічне адміністрування розвивалось як невід'ємна частина політичної науки (political science), у відриві від предметного поля і підходів, розроблених в галузі менеджменту (generic management). Публічне адміністрування довгий час ігнорувало розвиток інформаційних технологій, що пронизували приватний, публічний сектори і трансформуючий бюрократію у гнучку мережеву структуру.

Питання для самопідготовки:

1. Місце адміністративних послуг серед відносин, які вивчаються адміністративним правом.
2. Суб'єкт владних повноважень: поняття та правове регулювання за вітчизняним законодавством. Аналоги в міжнародному праві.

Контрольні питання:

- 1) Назвіть підходи до визначення змісту поняття «публічна адміністрація».
- 2) Розкрийте зміст дозвільних послуг як виду адміністративних.

Рекомендовані джерела:

1-50, 156-190

ТЕМА 11. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В СФЕРІ ЕКОНОМІКИ (ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО ПРАВА)

При самопідготовці студентам варто звернути увагу на законодавство у даній сфері, завдання, функції та методи публічного адміністрування економіки. Порядок організації управління економікою, та зміст публічного контроль у сфері економіки.

Студенти мають визначити організаційно-правові засади регулювання відносин у промисловості та систему органів управління промисловістю (суб'єктів загальної та спеціальної компетенції). Встановити засади взаємодії органів місцевого самоврядування в сфері промисловості, державний контроль і нагляд в промисловості.

Питання для самопідготовки:

1. Правовий статус органів адміністрування в сфері економіки.
2. Правовий статус органів адміністрування промисловості
3. Вдосконалення системи управління економікою та промисловістю в Україні.

Контрольні питання:

- 1) Які склади правопорушень сфері економіки та промисловості передбачені адміністративним законодавством?
- 2) Назвіть форми об'єктивної сторони найбільш поширені в сфері промисловості та економіки.
- 3) Які суб'єкти можуть розглядати адміністративні правопорушення в економіко-промисловій сфері?

Рекомендовані джерела:

1-190

ТЕМА 12. ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ БУДІВНИЦТВА, ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА КОМУНІКАЦІЙ (ОСНОВИ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ПРАВА)

При підготовці особливу увагу доцільно приділити нормативно-правовим актам даних сфер публічного адміністрування. Організаційно-правові засади адміністрування будівництва і житлово-комунального господарства включають загальну характеристику особливостей управління в цій сфері та визначення основних термінів. Публічна адміністрація у сфері будівництва і житлово-комунального господарства складається з органів загальної компетенції та спеціально створених органів (спеціальної компетенції) для управління в сферах будівництва. Житлово-комунального господарства та комунікацій. Потрібно також вивчити питання щодо повноважень місцевих органів влади, державного контролю у житлово-комунальному господарстві.

Адміністративна відповідальність за порушення у сфері будівництва та житлово-комунального господарства включатиме характеристики складів правопорушень даної сфери, зокрема тих, що наведені в КУпАП.

Питання для самопідготовки:

1. Правовий статус публічної адміністрації сфери будівництва та житлово-комунального господарства.
2. Правовий статус публічної адміністрації в сфері комунікацій (інфраструктури).
3. Правовий статус органів місцевого управління в сфері будівництва та житлово-комунального господарства, інфраструктури.

Контрольні питання:

- 1) Які заходи вживає держава для забезпечення ефективного управління у сфері будівництва, житлово-комунальній сфері та для розвитку комунікацій?
- 2) Як визначити межі втручання держави та органів місцевого самоврядування в систему комунікацій?

Рекомендовані джерела:

1-190

ТЕМА 13. ПУБЛІЧНЕ ЕКОЛОГІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ

Студентам при самопідготовці потрібно здійснити характеристику загальних засад публічного адміністрування використання та охорони природних ресурсів, визначити нормативно-правові акти природоохоронного законодавства, написати їх загальну характеристику.

При ознайомленні з діяльністю публічної адміністрації в екологічній сфері варто виділити органи загальної та спеціальної компетенції, виписати їх повноваження з офіційних сайтів, завдання, принципи та функції діяльності з відповідними положень про ці органи.

Компетенція місцевих органів в сфері охорони природних ресурсів виписана в законодавстві про місцеве самоврядування, а також в окремих статтях спеціальних нормативно-правових актів природоресурсного законодавства.

Питання державного контролю за використанням та охороною природних ресурсів включає характеристику контрольної (та інспекційної), наглядової діяльності в даній сфері, оцінку впливу на довкілля та екологічного моніторингу. Адміністративна відповідальність за порушення у сфері використання та охорони природних ресурсів регулюється в основному КУпАП.

Питання для самопідготовки:

1. Правовий статус публічної адміністрації у сфері використання та охорони природних ресурсів.

2. Дозвільна система в сфері використання та охорони природних ресурсів: поняття, складові, види дозвільних документів, процедура надання відповідних адміністративних послуг.

Контрольні питання:

- 1) Які є види використання природних ресурсів?
- 2) Що таке правова охорона природних ресурсів? Яка її мета?
- 3) Які склади правопорушень пов'язані з використанням та охороною природних ресурсів передбачені адміністративним законодавством?

Рекомендовані джерела:

1-190

ТЕМА 14. ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ФІНАНСІВ

При самостійній роботі студентам потрібно ознайомитись з фінансовим законодавством України, виписати положення нормативно-правових актів, які стосуються мінімальних соціальних стандартів, повноважень та функцій органів управління публічними фінансами (фінансами держави та органів місцевого самоврядування).

При характеристиці органів управління фінансами доцільно ознайомитись з їх діяльністю, яка відображена на офіційних веб-ресурсах. Встановити функції, повноваження та завдання діяльності органів управління фінансами, нормативно-правові акти, що визначають їх правовий статус. Визначити поняття фінансового та банківського контролю, види, методи контрольної діяльності.

Питання для самопідготовки:

1. Правовий статус державних та комунальних органів управління фінансами.

2. Фінансовий контроль: поняття мета, складові елементи, види, методи.

Контрольні питання:

1) Які склади адміністративних правопорушень фінансової сфери передбачені законодавством?

2) Як співвідносяться поняття: фінансовий контроль, фінансовий моніторинг, інспектування?

Рекомендовані джерела:

1-190

**ТЕМА 15. ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, МИТНОЇ СПРАВИ,
ЗАКОРДОННИХ СПРАВ (ОСНОВИ ДИПЛОМАТИЧНОГО ТА
МИТНОГО ПРАВА)**

Студентам потрібно проаналізувати: адміністративно-правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності, види органів публічної адміністрації зовнішньоекономічної сфери; організаційно-правові засади регулювання митної справи, митну політику; митний контроль, адміністративну відповідальність за порушення митних правил.

Потрібно ознайомитись з нормативно-правовими актами дипломатичної сфери, визначити суб'єктів дипломатичної служби, органів адміністрування закордонних справ, адміністративно-правове регулювання в'їзду в Україну та виїзду за кордон.

Питання для самопідготовки:

1. Правовий статус органів зовнішньоекономічної діяльності.
2. Правовий статус органів митної справи.
3. Правовий статус органів закордонних справ.

Контрольні питання:

- 1) Які є види митних режимів?
- 2) Які є види дипломатичних органів в Україні?

Рекомендовані джерела:

1-155, 160-190

**ТЕМА 16. ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ОБОРОНИ
ТЕМА 17. ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ
БЕЗПЕКИ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ В НАДЗВИЧАЙНИХ
СИТУАЦІЯХ
(ОСНОВИ ПРАВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ)**

Для самопідготовки студентам потрібно проаналізувати правові засади публічного адміністрування оборони України; поняття, види та структуру Збройних Сил України.

Для опрацювання питань курсу потрібно проаналізувати військове законодавство, визначити поняття військової служби, адміністративну відповідальність за порушення законодавства про військовий обов'язок та військову службу.

Підготовка включає вивчення: організаційно-правових засади забезпечення національної безпеки; правового режиму державного кордону та його охорони.

Потрібно визначити поняття та види надзвичайних ситуацій; правові

основи забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях; державну систему запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій; види та повноваження органів щодо забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях.

Питання для самопідготовки:

1. Правовий статус органів оборонного сектору.
2. Принципи організації оборонної діяльності на різних рівнях (державному та місцевому).
3. Правовий статус суб'єктів забезпечення національної безпеки. Операція об'єднаних сил.
4. Суб'єкти забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях.

Контрольні питання:

- 1) Які соціальні пільги передбачено для службовців Збройних сил, Національної гвардії?
- 2) Що таке «оборона України»?
- 3) Які є види надзвичайних адміністративно-правових режимів?
- 4) Розкрийте види загроз національній безпеці

Рекомендовані джерела:

1-33, 40-77, 79-190

ТЕМА 18. ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

При вивченні потрібно ознайомитись з сучасним законодавством, яке регулює діяльність публічної влади всередині країни (внутрішні справи); проаналізувати адміністративно-правові засади діяльності, структуру органів внутрішніх справ, порядок проходження та просування по службі в органах внутрішніх справ.

Варто звернути увагу на питання службової дисципліни в органах внутрішніх справ та відповідальності.

Питання для самопідготовки:

1. Правовий статус органів управління внутрішніми справами.
2. Специфіка вертикальних та горизонтальних управлінських відносин в органах внутрішніх справ.
3. Поліцейське право як адміністративно-правовий інститут.

Контрольні питання:

- 1) Яка структура органів поліції?
- 2) Яка структура органів Національної гвардії?

Рекомендовані джерела:

1-210

ТЕМА 19. ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ЮСТИЦІЇ ТА АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

При самопідготовці потрібно вивчити організаційно-правові засади публічного адміністрування у сфері юстиції, систему та структуру органів юстиції.

Встановити поняття реєстрації актів цивільного стану, основи організації нотаріальної служби. Взаємодія органів юстиції з судовою системою та адвокатурою.

Окремим блоком питань для самопідготовки є антикорупційна діяльність, основою для якої є запобігання корупції.

Питання для самопідготовки:

1. Правовий статус органів юстиції.
2. Функції юстиції в Україні.
3. Адміністративно-правовий статус (визначення, правова основа діяльності, керівні органи, мета, функції, завдання) колегіальних суб'єктів запобігання корупції.

Контрольні питання:

- 1) Які види архівних установ є в Україні?
- 2) Які завдання діяльності реєстраційних органів?
- 3) Яка процедура проведення правової експертизи проєктів нормативно-правових актів?
- 4) Яка процедура е-декларування?

Рекомендовані джерела:

1-20, 31-100, 170-177

ТЕМА 20. ОРГАНІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ (ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА)

При самопідготовці потрібно опрацювати питання щодо поняття та складових інформаційних ресурсів у публічному адмініструванні, організаційно-правових засад інформаційної діяльності (збору, аналізу, поширення, передавання, перетворення, створення, охорони, захисту інформації)

Студентам потрібно визначити систему органів управління інформаційними ресурсами, адміністративну відповідальність за порушення в інформаційній сфері (відповідні склади правопорушень).

Питання для самопідготовки:

1. Правовий статус органів публічного адміністрування в інформаційній сфері.
2. Правовий режим доступу до інформації.
3. Поняття та види реєстрів.
4. Процедура Е-декларування.

Контрольні питання:

- 1) Що таке публічна інформація?
- 2) Як оформити запит на отримання публічної інформації?
- 3) Які критерії віднесення інформації до державної таємниці?

Рекомендовані джерела:

1-155, 176-190

ДЖЕРЕЛА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

Основні джерела

1. Петровська І. І. Адміністративне право України: матеріали до хрестоматії з дисципліни. Івано-Франківськ : НБ ПНУ, 2017. 17 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=5128>
2. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. Видання третє. Київ: Академія адміністративно-правових наук, 2020. 466 с.
3. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / Галуцько В., Діхтєвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
4. Мельник Р.С., Бевзенко В.М. Загальне адміністративне право. Навчальний посібник / За заг. ред. Р.С. Мельника. К.:Vaite, 2014. 376 с. URL: <https://www.osce.org/uk/project-coordinator-in-ukraine/358156?download=true>
5. Bovaird T. Public Management and Governance / Tony Bovaird, Elke Loffer (eds). London : Taylor&Francis Group, 2003. 255 p.
6. Адміністративне право України: Академічний курс [Текст] : підручник : у 2 т. Т. 1. Загальна частина / ред. кол.: В. Б. Авер'янов (голова). К.: Юрид. думка, 2007. 592 с.
7. Адміністративне право України: Академічний курс [Текст] : підручник : у 2 т. Т. 2. Особлива частина. К.: Юрид. думка, 2009. 600 с.
8. Адміністративне право України: підручник / за заг. ред. Ю.П. Битяка, В.М. Гаращука, В.В. Зуй. 2-ге вид., перероб. та допов. Х.: Право, 2013. 656 с.
9. Адміністративне право. Загальна частина (альбом схем) [текст]: навч. пос. / О.В.Кузьменко, І.Д. Пастух, М.В.Плугатир, М.В.Співак. К.: Центр учбової літератури , 2015. 232 с.
10. Загальне адміністративне право: підручник / за заг. ред. І. С. Гриценка. К. : Юрінком Інтер, 2015. 568 с.
11. Портал «ДІЯ» (для адміністративних послуг). URL: <https://diia.gov.ua>
12. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
13. Судова практика Верховного Суду України в адміністративних справах. URL: [https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/46E65A1EF87E9578C2257B4B002E40BC](https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/46E65A1EF87E9578C2257B4B002E40BC)
14. Каталог діючих центральних органів виконавчої влади. URL: <https://www.kmu.gov.ua/catalog>

Додаткові рекомендовані джерела

1. Безрутченко С., Кузьменко О. Характеристика публічного інтересу у міжбюджетних правовідносинах. Підприємництво, господарство і право. 2011. № 12. С. 145-148

2. Бородин І. Л. Адміністративна юрисдикція: Монографія. К.: Істина, 2007. 160 с.
3. Виноградова Г. В. Правове регулювання інформаційних відносин в Україні [Текст] : навч. посіб. К. : Юстиніан, 2006. 176 с.
4. Гаврилюк Р. Еволюція природи пострадянського фінансового права. Право України. 2012. №11-12. С.305-308
5. Гетманцев Д. Держава як сторона фінансово-правового зобов'язання. Право України. 2010. №8. С.130
6. Гладун З.С. Адміністративне право України: Навчальний посібник для вузів. Тернопіль: Карт-бланш, 2004. 580 с.
7. Гресь Н. Про застосування поняття неоподаткованого мінімуму доходів громадян. Право України. 2013. №11. С.360-364
8. Демський Е. Ф. Адміністративно-процесуальне право України: навч. пос. К.: Юрінком Інтер, 2008. 496с.
9. Іванський А. Презумпція невинуватості у публічних фінансових правовідносинах. Право України. 2010. №12. С.159
10. Кодекс адміністративного судочинства України: Науково-практичний коментар; За ред. С. В. Ківалова, О. І. Харитонової / С. В. Ківалов, О. І. Харитонova, О. М. Пасенюк, М. Р. Аракелян та ін. Харків: Одиссей, 2005. 552 с.
11. Кодекс України про адміністративні правопорушення: науково-практичний коментар / за заг. ред. А.С. Васильєва, О.І. Миколенка. Х.: ТОВ «Одиссей», 2010. 1024 с.
12. Коломоєць Т. Громадський контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування як суб'єктів адміністративного права України: пріоритети дослідження та вдосконалення правових засад. Підприємництво, господарство і право. 2012. № 5. С. 3-6
13. Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен: Монографія. К.: Юрінком Інтер, 2004. 528 с.
14. Кравцова Т. Адміністративно-правова природа діяльності держави і сфері економіки. Підприємництво, господарство і право. 2011. №4. С.104-106
15. Мединська Л. Правові форми фінансового забезпечення соціально-культурної сфери в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2011. №5. С.98-101
16. Мельник Р.С., Мосьондз С.О. Адміністративне право України (у схемах та коментарях) : навч. посібник / Р.С.Мельник, С.О.Мосьондз; за ред. Р.С.Мельника. К. : Юрінком Інтер, 2015. 344 с.
17. Нашинець-Наумова А. Адміністративні послуги в діяльності вітчизняних корпорацій. Підприємництво, господарство і право. 2012. № 5. С.17-20
18. Омельченко А. Система та правовий статус органів державного управління зовнішньоекономічною діяльністю в Україні. Юридична Україна. 2011. №9. С. 97-101.

19. Основи адміністративного права України : навчально-методичний посібник [Л.Р. Біла-Тіунова, Л.М. Корнута, М.І. Сідор].О: Фенікс, 2015. 122 с.

20. Петровська І.І. Деякі підходи до визначення категорії «фінансовий контроль». Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина : Матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та аспірантів (16 травня 2014 року). Івано Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2014. С.28-31

21. Петровська І.І. До питання реалізації Стратегії сталого розвитку «Україна 2020 у сфері публічного контролю». Науково інформаційний вісник Івано Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Серія Право. Івано Франківськ: Редакційно видавничий відділ Івано Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, 2016. Вип. 2 (14). С. 84-89

22. Петровська І.І. Загальна характеристика концепції розвитку системи управління державними фінансами. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання правової теорії та юридичної практики» (11-12 жовтня 2013 року). Ужгород. С. 152-153.

23. Петровська І.І. Окремі питання здійснення фінансового моніторингу в Україні. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України [текст] : Збірник наукових статей. Випуск 39. Івано Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2015. С.21-32

24. Петровська І.І. Окремі питання здійснення фінансового моніторингу в Україні. Гуманітарний та інноваційний ракурс професійної майстерності: пошуки молодих учених: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених «Гуманітарний та інноваційний ракурс професійної майстерності: пошуки молодих учених», м. Одеса, 24 квітня 2015 року. У 3 частинах. Одеса : Міжнародний гуманітарний університет, 2015. Частина I. С.126-128

25. Петровська І.І. Окремі питання нормативно правового регулювання контрольно-фінансової діяльності в Україні. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України [текст] : Збірник наукових статей. Випуск 32. Івано Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 58-64 URL: http://lib.pu.if.ua/files/zbirnyky/zb32_2013.pdf

26. Петровська І.І. Окремі питання теоретико-правового регулювання бюджетного контролю. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку держави і права» (18-19 жовтня 2013 року). Львів. С. 71-73

27. Петровська І.І. Правові засади здійснення податкового контролю в Україні. «Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України»: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 31 січня 01

лютого 2014 р. Львів: У 2 частинах. Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2014. Частина II. 136 с. С. 55-57

28. Петровська І.І. Правові засади здійснення фінансового моніторингу: вітчизняні та міжнародні стандарти. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція. Том 1. 2013. С. 138-140

29. Петровська І.І. Фінансовий контроль в системі заходів запобігання та протидії корупції в Україні: загальна характеристика. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України [текст] : Збірник наукових статей. Випуск 34. Івано Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2014. С. 61-71

30. Петровська І.І. Фінансове право: навч.мет. пос. Івано-Франківськ: ННІОУ, 2017. 149 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/3144.pdf>

31. Адміністративно-правове регулювання діяльності патрульної поліції щодо забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні: монографія. / Х.П. Ярмачі, Р.М. Пилипів. М.Ю. Веселов. Житомир: Вид О.О. Євенок, 2019. 240 с.

32. Адміністративна діяльність поліції в питаннях та відповідях: навчальний посібник. К.: Видавництво «Центр учбової літератури», 2017. 196 с.

33. Кішіловський М., Кішіловська І. Адміністратегія. Ваша успішна кар'єра у сфері державного управління. К.: Основи. 2017. 368с.

34. Ядерна безпека : міжнародний та національний вимір: монографія. колектив авторів / За заг.ред. В.І. Розвадовського. Івано-Франківськ, 2017. 319 с.

35. Права людини та публічне врядування. Матеріали всеукраїнського форуму 15 березня 2018 року. / Уклад. І.В.Ковбас, А.М.Худик, В.А.Вдовічен, С.М.Боднар, П.І. Крайній. – Чернівці : Технодрук, 2018. 192 с.

36. Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина. Матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (3-4 травня 2019 р.). Івано-Франківськ, 2019. 278 с

37. Проблеми трансформації конституційних засад фінансової та матеріальної основи місцевого самоврядування в умовах децентралізації публічної влади в Україні: матеріали міжнародної онлайн-конференції з питань децентралізації. Івано-Франківськ, 25 червня 2020 року / упорядник В.І. Розвадовський. ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» Івано-Франківськ.

38. Петровська І.І. Правові засади забезпечення територіальної цілісності та національної безпеки як оснoв соборності України в інформаційній діяльності публічних службовців. Матеріали ІХ Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю «Соборність як фундаментальна складова ідеології українського націоналізму». Івано-Франківськ, 16-17 квітня 2021 року / наук.ред. О.М. Сич. Івано-Франківськ : Лілея Н.В., 2021. С.120-127

39. Петровська І.І. Окремі питання антикорупційної діяльності в Україні. Матеріали IV міжнародного правничого форуму «Права людини та публічне врядування» 21 травня 2021 року. Чернівці. Чернівецький університет імені Ю. Федьковича. С.101-104.

40. Петровська І.І. Публічний контроль у демократичному суспільстві. Матеріали міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Міжнародні і національні механізми прямої демократії : теорія і практика» 22 січня 2021 року. Івано-Франківськ : НАІР, 2021. С.212-218

Нормативно-правові акти

41. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (тут і надалі – дата звернення 25 січня 2022 року)

42. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (ч.1) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text> (ч.2)

43. Кодекс цивільного захисту від 2.10.2012. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>

44. Конституція України. Відомості Верховної Ради. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

45. Концепція державної житлової політики від 30.06.1995: Верховна Рада України № 254к/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/95-%D0%B2%D1%80#Text>

46. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

47. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон від 19.11.1992. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>

48. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>

49. Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 6.04.2000р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14#Text>

50. Повітряний кодекс України від 19.05.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17#Text>

51. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

52. Положення про адміністративні комісії Української РСР: Затверджене Указом Президії Верховної Ради УРСР від 9 березня 1988 р. ВВР. 1988. № 12. Ст. 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5540-11#Text>

53. Про затвердження Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин,

сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів: Постанова Кабінету Міністрів України від 7 вересня 1998 р. № 1388. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1388-98-%D0%BF#Text>

54. Про автомобільний транспорт: Закон України від 5 квітня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14#Text>

55. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон від 05.07.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>

56. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 1 грудня 1994 р. ВВР. 1994. № 52. Ст. 455. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264/94-%D0%B2%D1%80#Text>

57. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI зі змінами URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>

58. Про альтернативну (невійськову) службу: Закон України від 12.12.1991 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1975-12#Text>

59. Про Антимонопольний комітет України : Закон України від 26.11.1993. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text>

60. Про архітектурну діяльність: Закон України від 20.05.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14#Text>

61. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

62. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>

63. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2007 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>

64. Про безоплатну правову допомогу : Закон від 02.06.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>

65. Про бібліотеки і бібліотечну справу: Закон від 27.01.1995 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80#Text>

66. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2012 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>

67. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>

68. Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей : Закон України від 21.09.1999. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1068-14>

69. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. ВВР. 2006. № 30. Ст. 260.

70. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку : Закон від 08.02.1995 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/39/95-%D0%B2%D1%80>

71. Про військовий обов'язок і військову службу : Закон України від 25.03.1992. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2232-12>

72. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України : Закон від 07.03.2002 № 3099-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3099-14>
73. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 р. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2013. № 1. ст.1
74. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>
75. Про гуманітарну допомогу : Закон України від 22.10.1999. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1192-14>
76. Про депозитарну систему України : Закон України від 06.07.2012 . URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5178-17>
77. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19>
78. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України Верховна Рада України: Закон від 23.03.2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>
79. Про Державний бюджет України на 2020 рік: Закон України від 14.11.2019 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/294-IX>
80. Про державний кордон України: Закон України від 4.11.1991. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>
81. Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів : Закон України від 23.09.1997. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/540/97-%D0%B2%D1%80>
82. Про державну реєстрацію актів цивільного стану : Закон від 01.07.2010. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2398-17>
83. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 1.07.2010. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2398-17>
84. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 1.07.2004. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1952-15>
85. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
86. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 . URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
87. Про державну таємницю : Закон від 21.01.1994 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>
88. Про деякі питання перегляду постанов судів у справах про адміністративні правопорушення: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 5 грудня 2003 р. № 10. Вісник Верховного Суду України. 2004. № 1.
89. Про джерела фінансування органів державної влади: Закон України від 30.06.1999 № 783-XIV . URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/783-14>

90. Про дипломатичну службу: Закон України від 20.09.2001. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2728-14>
91. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5.02.2015. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
92. Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії: Закон України від 11 січня 2000 р. ВВР. 2000. № 9. Ст. 68.
93. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 6 вересня 2005 р. ВВР. 2005. № 48. Ст. 483.
94. Про дорожній рух: Закон України від 30 червня 1993 р. ВВР. 1993. № 31. Ст. 338 (зі змінами).
95. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
96. Про друковані засоби масової інформації (преси) в Україні: Закон України від 16.11.1992. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2782-12>
97. Про електроенергетику: Закон України від 16.10.1997. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/575/97-%D0%B2%D1%80>
98. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 5.10.2017 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#n534>
99. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/851-15>
100. Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 24.06.2004 № 1875-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1875-15>
101. Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон: Закон України від 13.10.1992. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2673-12>
102. Про закордонних українців: Закон України від 4.03.2004. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1582-15>
103. Про залізничний транспорт: Закон України від 04.07.1996 № 273/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/273/96-%D0%B2%D1%80>
104. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII . URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
105. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від від 14.10.2014. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1702-18>
106. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
107. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11.09.2003. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>
108. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 р. № 9. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. 2004. № 11. С. 20.

109. Про затвердження зразка бланка, технічного опису та Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, знищення паспорта громадянина України для виїзду за кордон, його тимчасового затримання та вилучення: Постанова КМУ від 07.05.2014 № 152 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/152-2014-%D0%BF>

110. Про затвердження Інструкції з діловодства за зверненням громадян в органи державної влади і місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, в засобах масової інформації: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 р. № 348. ОВУ. 1997. № 16. Ст. 86 89.

111. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення : Наказ Мін'юсту України від 19.12.2011 № 3539/5 . URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1465-11>

112. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>

113. Про затвердження Інструкції з оформлення працівниками Державтоінспекції МВС матеріалів про адміністративні порушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху : Наказ МВС України від 26.02.2009 № 77 . URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0374-09>

114. Про затвердження Положення про військові комісаріати : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.06.2013 № 389 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/389-2013-%D0%BF>

115. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 р. № 576 (зі змінами).

116. Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр осіб, щодо яких застосовано положення Закону України «Про очищення влади» : Наказ МЮ України від 16.10.2014 № 1704/5. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1280-14>

117. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 січня 2014 р. № 11. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF>

118. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України : Постанова КМУ від 28.10.2015. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF>

119. Про затвердження Порядку подання і реєстрації декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства з питань пожежної безпеки : Постанова КМ України від 5 червня 2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2013-%D0%BF#Text>

120. Про затвердження Порядку продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України: Постанова КМУ від 15 лютого

2012 р. № 150. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/150-2012-%D0%BF#Text>

121. Про затвердження Правил митного контролю та митного оформлення транспортних засобів, що переміщуються громадянами через митний кордон України : Наказ Держмитслужби України;, Правила, Форма від 17.11.2005 № 1118 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1428-05#Text>

122. Про затвердження Статуту залізниць України: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.04.1998 № 457. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/457-98-%D0%BF>

123. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80>

124. Про захист персональних даних : Закон від 01.06.2010. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>

125. Про захист прав споживачів: Закон України в редакції від 1 грудня 2005 р., ВВР. 2006. № 7. Ст. 84.

126. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>

127. Про Збройні Сили України: Закон України від 6.12.1991. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1934-12>

128. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 р. ВВР. 1996. № 47. Ст. 256.

129. Про інформацію: Закон від 02.10.1992. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>

130. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від від 27.02.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>

131. Про Консульський статут України : Указ Президента України від 02.04.1994 № 127/94 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/127/94>

132. Про Концепцію Національної програми інформатизації: Закон України від 04.02.1998. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/75/98-%D0%B2%D1%80?test=XX7MfyrCSgkyLrylZiEWNJ7fHI48Us80msh8Ie6>

133. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 1 червня 2000 р. ВВР. - 2000. № 36. Ст. 299

134. Про Митний тариф України : Закон України від 19.09.2013. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/584-18>

135. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

136. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9.04.1999. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>

137. Про міський електричний транспорт: Закон України від 29.06.2004 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1914-15>

138. Про науково-технічну інформацію: Закон від 25.06.1993. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3322-12?test=XX7MfyrCSgkyLryIZiEWNJ7fHI48Us80msh8Ie6>
139. Про нафту і газ: Закон України від 12.07.2001. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2665-14>
140. Про Національний архівний фонд та архівні установи : Закон від 24.12.1993. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3814-12>
141. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.2009. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
142. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355>
143. Про Національну гвардію України : Закон України від 13.03.2014. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/876_18
144. Про національну поліцію: Закон України від 02.07.2015. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/580_19
145. Про Національну систему конфіденційного зв'язку : Закон України від 10.01.2002. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2919-14>
146. Про оборону України: Закон України від 6.12.1991. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>
147. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон від 18.02.1992 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>
148. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 № 442. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF#Text>
149. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей : Закон від 24.01.1995. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80>
150. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 2.06.2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>
151. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон від 30.06.1993. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>
152. Про основи містобудування: Закон України від 16.11.1992. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2780-12>
153. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні від 21.03.1991. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/875-12>
154. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1993. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>
155. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.01.1991. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>

156. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15.12.1993. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3688-12>
157. Про очищення влади: Закон України від 16.09.2014. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1682-18>
158. Про пожежну безпеку: Закон України від 17 грудня 1993 р. ВВР. 1994. № 5. Ст. 21.
159. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р. ВВР. 2001. № 23. Ст. 118.
160. Про Положення про Міністерство закордонних справ України : Указ Президента України від 06.04.2011 № 381/2011 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/381/2011>
161. Про Положення про Міністерство оборони України та Положення про Генеральний штаб Збройних Сил України : Указ Президента України від 06.04.2011. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/406/2011/page2>
162. Про попередження насильства в сім'ї : Закон від 15.11.2001. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2789-14>
163. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон від 21.01.1994. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3857-12>
164. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації : Закон від 23.09.1997. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/539/97-%D0%B2%D1%80>
165. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 р. ВВР. 1995. №1. Ст.1.
166. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон від 22.09.2011. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>
167. Про природні монополії: Закон України від 20.04.2000. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1682-14>
168. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2015. № 2 3. ст.12
169. Про Раду Національної безпеки та оборони: Закон України від 05.03.1998. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80>
170. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17 липня 1997 р. ВВР. 1997. № 40. Ст. 260.
171. Про Рахункову палату України : Закон України від 2.07.2015. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 36, ст.360. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/576-19>
172. Про регулювання грошово-кредитного ринку : Постанова Правління Національного банку України від 21.03.2012 № 102. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0102500-12>

173. Про регулювання містобудівної діяльності :Закон України від 17.02.2011. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>

174. Про рекламу: Закон України від 03.07.1996. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>

175. Про санкції : Закон України від 14.08.2014 № 1644 VII. URL: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1644 18](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1644%20)

176. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11 грудня 2003 р. ВВР. 2004. № 15. Ст. 232.

177. Про створення Державного реєстру джерел іонізуючого випромінювання : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.08.1997. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/847-97-%D0%BF>

178. Про страховий фонд документації України : Закон України від 22.03.2001. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2332-14>

179. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2.06.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>

180. Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції: Закон України від 2.09.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1669-18#Text>

181. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 № 232/94-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80>

182. Про трубопровідний транспорт: Закон України від 15.05.1996. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/192/96-%D0%B2%D1%80>

183. Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 21.09.2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text>

184. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : Закон від 22.06.2000. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>

185. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 зі змінами URL: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664 14](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664%20)

186. Реєстри. URL: <http://ddr.minjust.gov.ua/uk/851b05c1887dbfddd50e9e38c2b93689/reestry/>

187. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням акціонерного товариства «Всеукраїнський Акціонерний Банк» щодо офіційного тлумачення положень пункту 22 частини першої статті 92 Конституції України, частин першої, третьої статті 2, частини першої статті 38 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про відповідальність юридичних осіб) від 30 травня 2001 р. № 7-рп/2001. Вісник Конституційного Суду України. 2001. № 3. С.11–17.

188. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 39 Конституції України про завчасне сповіщення органів виконавчої влади чи органів місцевого

самоврядування про проведення зборів, мітингів, походів і демонстрацій (справа щодо завчасного сповіщення про мирні зібрання) 19 квітня 2001 р. № 4-рп/2004. Справа № 1-30/2001. Вісник Конституційного Суду України. 2001 № 2. С. 25-27.

189. Стандарт державного фінансового контролю за використанням бюджетних коштів, державного і комунального майна 4. Документування результатів та оформлення матеріалів контрольних заходів, порядок їх опрацювання і використання: Затверджений наказом Голов КРУ України від 9 серпня 2002 р. № 168. ОВУ. 2002. № 38. Ст. 1803.

190. Стандарт державного фінансового контролю за використанням бюджетних коштів, державного і комунального майна - 4. Документування результатів та оформлення матеріалів контрольних заходів, порядок їх опрацювання і використання: Затверджений наказом Голов КРУ України від 9 серпня 2002 р. № 168. ОВУ. 2002. № 38. Ст. 1803.

191. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

При підготовці до занять також можна використовувати інші наукові та статистичні джерела, чинні нормативно-правові акти й інформацію з офіційних веб-сторінок органів публічної влади